Wiecej arkuszy i odpowiedzi znajdziesz na: EDUARKUSZE.PL

# PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z NOWĄ ERĄ 2018/2019

# JĘZYK POLSKI
## POZIOM PODSTAWOWY

## ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

eduarkusze.pl

**Uwaga:** *Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne spełniające warunki zadania.*

**Zadanie 1. (0–1)**

| Wymaganie ogólne | Wymaganie szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1. Czytanie i słuchanie. Zdający:<br>1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]. |

**Poprawna odpowiedź**
1F, 2P, 3F

**Schemat punktowania**
1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 2. (0–1)**

| Wymaganie ogólne | Wymagania szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1. Czytanie i słuchanie. Zdający:<br>1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...].<br>3. Świadomość językowa. Zdający:<br>1) analizuje i definiuje [...] znaczenia słów. |

**Przykładowa odpowiedź**
*„Urynkowienie" Mickiewicza polegało na tym, że instalacja Juliana Jończyka zwróciła uwagę festiwalowej publiczności na znany jej pomnik, który jeszcze wyraźniej stał się częścią Rynku w Krakowie – miejsca, gdzie odbywa się handel i gdzie tętni życie.*
LUB
*„Urynkowienie" Mickiewicza polegało na potraktowaniu pomnika pisarza jako obiektu reklamowego poprzez wykorzystanie neonów stosowanych w reklamach.*

**Schemat punktowania**
1 p. – poprawne wyjaśnienie.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 3. (0–2)**

| Wymaganie ogólne | Wymaganie szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 3. Świadomość językowa. Zdający:<br>1) analizuje i definiuje [...] znaczenia słów. |

**Przykładowa odpowiedź**

| Lp. | Znaczenie | Wyraz |
|---|---|---|
| **1.** | Oświetlenie, podświetlenie czegoś sztucznym światłem. | *iluminacja* |
| **2.** | *Przedstawianie czegoś w obrazowy sposób / za pomocą środków graficznych / uwidocznienie.* | wizualizacja |
| **3.** | Przedmiot o charakterze symbolicznym, ściśle związany z życiem lub działalnością jakiejś postaci. | *atrybut* |
| **4.** | *Duchowy, niematerialny.* | spirytualny |


eduarkusze.pl

**Schemat punktowania**

2 p. – poprawne uzupełnienie czterech wierszy tabeli.
1 p. – poprawne uzupełnienie trzech wierszy tabeli.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 4. (0–2)**

| Wymaganie ogólne | Wymagania szczegółowe |
|---|---|
| II. Analiza i interpretacja tekstu kultury.<br>Zdający zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela. | 2. Analiza. Zdający:<br>5) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne).<br>3. Interpretacja. Zdający:<br>3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich. |

**Przykładowa odpowiedź**

| Rola bohatera utworu | Tytuł dzieła Mickiewicza | Bohater | Wyjaśnienie roli |
|---|---|---|---|
| prorok | *Dziady* cz. III | *Ks. Piotr* | *Ks. Piotr w swoim widzeniu mówi o symbolicznym przywódcy i wybawicielu o imieniu czterdzieści i cztery, który nadejdzie jako wybawca narodu.* |
| konspirator | *Pan Tadeusz* | *Ks. Robak* | *W roli konspiratora występuje ks. Robak. Bohater prowadzi tajną działalność agitacyjną wśród szlachty i chłopstwa, chcąc przygotować powstanie na Litwie.* |

**Schemat punktowania**

2 p. – poprawne uzupełnienie obu wierszy tabeli.
1 p. – poprawne uzupełnienie jednego wiersza tabeli.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 5. (0–2)**

| Wymaganie ogólne | Wymaganie szczegółowe |
|---|---|
| III. Tworzenie wypowiedzi. | SZKOŁA PODSTAWOWA<br>2. Świadomość językowa. Zdający:<br>5) pisze poprawnie pod względem ortograficznym, w tym w razie potrzeby wykorzystuje wiedzę o:<br>[...]<br>d) sposobach pisania nazw własnych i nazw pospolitych. |

**5. a**

**Przykładowa odpowiedź**

*Przymiotniki utworzone od nazwisk piszemy wielką literą, gdy odpowiadają na pytanie: czyj?. Czyja ręka? – Mickiewiczowska.*

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne wyjaśnienie zasady pisowni.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.


eduarkusze.pl

**5. b**

**Przykładowa odpowiedź**

*Ostatnio przeczytałam książkę napisaną w stylu sienkiewiczowskim.*

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne zbudowanie wypowiedzenia z wykorzystaniem przymiotnika utworzonego od nazwiska Sienkiewicz i pisanego małą literą.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 6. (0–2)**

| Wymaganie ogólne | Wymagania szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 3. Świadomość językowa. Zdający:<br>1) analizuje i definiuje [...] znaczenia słów.<br>GIMNAZJUM<br>3. Świadomość językowa. Zdający:<br>9) rozpoznaje temat słowotwórczy i formant w wyrazach pochodnych i wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym. |

**6. a**

**Poprawna odpowiedź**

*cud – o – twór – ca* LUB *cud – o – twórca*

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawny podział wyrazu na cząstki słowotwórcze.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**6. b**

**Przykładowa odpowiedź**

*spadkobierca / cudzoziemiec / łamigłówka*

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne podanie innego rzeczownika – złożenia.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 7. (0–2)**

| Wymaganie ogólne | Wymagania szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1. Czytanie i słuchanie. Zdający:<br>4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście.<br>3. Świadomość językowa. Zdający:<br>8) odróżnia słownictwo neutralne od emocjonalnego i wartościującego [...]. |

**Poprawna odpowiedź**

1. TAK
2. TAK
3. NIE
4. NIE


eduarkusze.pl

**Schemat punktowania**

2 p. – cztery poprawne elementy odpowiedzi.
1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 8. (0–1)**

| Wymaganie ogólne | Wymagania szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1. Czytanie i słuchanie. Zdający:<br>1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...];<br>2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte. |

**Poprawna odpowiedź**

1P, 2P, 3F

**Schemat punktowania**

1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 9. (0–1)**

| Wymagania ogólne | Wymagania szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1. Czytanie i słuchanie. Zdający:<br>1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...];<br>5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia [...]. |
| II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. | GIMNAZJUM<br>2. Analiza. Zdający:<br>5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (tytułu [...]). |

**Przykładowa odpowiedź**

*Język familijny to język odnoszący się do rodziny. Autorka rozpatruje wybrane zagadnienia związane z nazwami i określeniami dotyczącymi domu rodzinnego oraz rodziny.*

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne wyjaśnienie.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 10. (0–1)**

| Wymagania ogólne | Wymagania szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1. Czytanie i słuchanie. Zdający:<br>1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...];<br>2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte. |
| III. Tworzenie wypowiedzi. | GIMNAZJUM<br>2. Świadomość językowa. Zdający:<br>4) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie. |


eduarkusze.pl

**Poprawna odpowiedź**

1. TAK
2. NIE
3. TAK

**Schemat punktowania**

1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 11. (0–3)**

| Wymagania ogólne | Wymagania szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1. Czytanie i słuchanie. Zdający:<br>5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia. |
| III. Tworzenie wypowiedzi. | 1. Mówienie i pisanie. Zdający:<br>7) wykonuje różne działania na tekście cudzym ([...] streszcza [...]). |

**Przykładowa odpowiedź**

*W tekście „Język familijny" autorka przedstawia znaczenie domu – miejsca i wspólnoty – w kulturze, odwołując się do wybranych zjawisk językowych oraz do staropolskich tradycji. W swoich rozważaniach analizuje niektóre nazwy własne związane z gniazdem rodzinnym. Zwraca również uwagę na kształtowanie przestrzeni rodzinnej oraz relacji społecznych, które dokonywało się także za pomocą języka.*

**Schemat punktowania**

3 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia, streszczenie logicznie spójne, właściwa liczba słów.
2 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście, ALE występują zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.
1 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście, ALE występują zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.
0 p. – odpowiedź błędna LUB brak odpowiedzi.

**Zadanie 12. (0–2)**

| Wymagania ogólne | Wymagania szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1. Czytanie i słuchanie. Zdający:<br>1) odczytuje sens całego tekstu oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...];<br>5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia [...]. |
| II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela. | Interpretacja. Zdający:<br>2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...]. |
| III. Tworzenie wypowiedzi. | GIMNAZJUM<br>1. Mówienie i pisanie. Zdający:<br>5) [...] uzasadnia własne zdanie [...]. |


eduarkusze.pl

**12. a**

**Poprawna odpowiedź**

*„Pan Tadeusz”*
*Soplica/Soplicowie*

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne podanie tytułu utworu oraz nazwiska rodu.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**12. b**

**Przykładowa odpowiedź**

*Oba teksty opisują dom rodzinny jako gniazdo rodzinne. Kwiryna Handke zwraca uwagę na przestrzeń wokół i wewnątrz domu oraz na charakterystyczne symbole z nim związane. Podobnie jest we fragmencie „Pana Tadeusza” – opis przestrzeni wokół domu uwzględnia wartości i zasady ważne dla gospodarzy. Potwierdzenie tego można znaleźć w dalszej części utworu, np. Tadeusz po powrocie ze studiów wita się z domem, meblami, portretami, co świadczy o jego silnej więzi z gniazdem rodzinnym. Opisy wspólnie spożywanych posiłków, uczt również potwierdzają, że Soplicowo jest miejscem integrującym krąg rodzinny.*

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne uzasadnienie.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.


eduarkusze.pl

**Zadanie 13. (0–50)**

Temat 1. **Zwyczaje i konwenanse – ważny element kultury czy niepotrzebny anachronizm? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do fragmentu *Lalki*, całej powieści Bolesława Prusa oraz wybranego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.**

**Szczegółowe ustalenia dotyczące sposobu oceniania**

Możliwe warianty zajęcia stanowiska.

Zwyczaje i konwenanse to:

- ważny element naszego życia, pozwala nam się odnaleźć w różnych sytuacjach życiowych, określa naszą przynależność kulturową do danej społeczności lub środowiska

lub

- niepotrzebny gorset, który krępuje naszą wolność, sztuczny i anachroniczny.

Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji fragmentu, odnosić się do znajomości całej powieści Bolesława Prusa, np. sposobu bycia Juliana Ochockiego, innych sytuacji, w których znalazł się Stanisław Wokulski w towarzystwie arystokratów. Zdający może odwołać się do innych tekstów kultury, np. literackich (*Ferdydurke* Witolda Gombrowicza), filmowych itp.

| Wymagania ogólne | Wymagania szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1. Czytanie i słuchanie. Zdający:<br>1) odczytuje sens całego tekstu [...];<br>2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte. |
| II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. | 1. Wstępne rozpoznanie. Zdający:<br>2) określa problematykę utworu.<br>2. Analiza. Zdający:<br>4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera [...].<br>3. Interpretacja. Zdający:<br>2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...];<br>3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich. |
| III. Tworzenie wypowiedzi. | 1. Mówienie i pisanie. Zdający:<br>1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] (rozprawka [...]) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;<br>2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...] dobiera właściwe słownictwo);<br>3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie). |


eduarkusze.pl

**Kryteria oceny rozprawki (maksymalnie 50 punktów)**

| A | Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu | B | Uzasadnienie stanowiska | C | Poprawność rzeczowa | D | Zamysł kompozycyjny | E | Spójność lokalna | F | Styl tekstu | G | Poprawność językowa | H | Poprawność zapisu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **6** | Stanowisko jest **adekwatne do problemu podanego w poleceniu** | **18** | Uzasadnienie **trafne, szerokie** i **pogłębione** | **4** | **Brak** błędów rzeczowych | **6** | Kompozycja **funkcjonalna** | **2** | **Pełna** spójność wypowiedzi lub **nieznaczne** zaburzenia spójności | **4** | Styl **stosowny** | **6** | **Brak** błędów lub **nieliczne** błędy **nierażące** | **4** | Zapis **w pełni poprawny** lub **nieliczne** błędy **nierażące** |
| | | **12** | Uzasadnienie **trafne** i **szerokie** | | | | | | | | | | | | |
| **3** | Stanowisko jest **częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu** | **8** | Uzasadnienie **trafne**, ale **wąskie** | **2** | **Nie więcej niż jeden** błąd rzeczowy | **3** | **Zaburzenia** funkcjonalności kompozycji | **1** | **Znaczne** zaburzenia spójności | **2** | Styl **częściowo stosowny** | **3** | **Liczne** błędy **nierażące** lub **nieliczne** błędy **rażące** | **2** | **Liczne** błędy **nierażące** lub **nieliczne** błędy **rażące** |
| | | **4** | **Uzasadnienie częściowe** | | | | | | | | | | | | |
| **0** | Stanowisko jest **nieadekwatne** lub **brak** stanowiska | **0** | **Brak** uzasadnienia stanowiska | **0** | **Błędy rzeczowe** | **0** | **Brak** zamysłu kompozycyjnego | **0** | Wypowiedź **niespójna** | **0** | Styl **niestosowny** | **0** | **Liczne** błędy **rażące** | **0** | **Liczne** błędy **rażące** |

**UWAGA**

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
Pojawienie się błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

W przypadku oceny pracy ucznia z dysleksją zróżnicowanie kryteriów dotyczy wyłącznie poprawności zapisu.
4 p. – zapis **w pełni poprawny** lub **nieliczne** błędy **nierażące**.
2 p. – **liczne** błędy.


eduarkusze.pl

**Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny rozprawki**

**A. Sformułowanie stanowiska** (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**.
**Adekwatność to odpowiedniość** (zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu).
**Sformułowanie stanowiska będącego częściowo udaną próbą** rozwiązania problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu.
Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem.
Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

**B. Uzasadnienie stanowiska** jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.
Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki.
**Uzasadnienie:**
– **pogłębione** to uzasadnienie, w którym zdający **wnikliwie** odniósł się w rozwinięciu do **wszystkich elementów** polecenia,
– **trafne** zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu.
**Szerokość** uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

**Uzasadnienie jest:**
– **szerokie**, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu,
– **wąskie**, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury),
– **częściowe**, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, w której **brak uzasadnienia**, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

**C. Poprawność rzeczową** ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

**Błąd kardynalny** to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.




eduarkusze.pl

**D. Kompozycja** oceniana jest ze względu na **funkcjonalność segmentacji** i **uporządkowanie tekstu** zgodnie z gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

**E. Spójność lokalną** ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

**F. Styl tekstu** ocenia się ze względu na **stosowność**.

**Styl uznaje się za:**
- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

**G. Poprawność językowa** oceniana jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

**H. Poprawność zapisu** ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.




eduarkusze.pl

Temat 2. **Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.**

**Szczegółowe ustalenia dotyczące sposobu oceniania**

- Koncepcja interpretacyjna zdającego musi być widoczna w pracy, choć nie musi być wyrażona w formie tezy, może wynikać pośrednio z wywodu.
- Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany (nawiązujący do tekstu i pogłębiający koncepcję interpretacyjną). Nie wystarczy samo wskazanie lub hasłowe odwołanie się do niego.
- Proste odczytanie (parafrazowanie, streszczanie) tekstu danego w zadaniu nie jest jego interpretacją.

Możliwe kierunki odczytania wiersza.
Temat utworu:
- brak porozumienia między ludźmi;
- brak zrozumienia między kobietą i mężczyzną
  - doświadczanie niezrozumienia;
  - pogłębiające się poczucie obcości;
  - mówienie różnymi językami;
  - niesłuchanie siebie nawzajem;
  - sytuacja rozstania;
  - wygasająca miłość.

Konteksty interpretacyjne:
- kontekst biblijny – pomieszanie języków na wieży Babel;
- kontekst historycznoliteracki – konwencja rozmowy lirycznej, synkretyzm rodzajowy – udramatyzowana liryka.

| Wymagania ogólne | Wymagania szczegółowe |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1. Czytanie i słuchanie. Zdający:<br>1) odczytuje sens całego tekstu [...];<br>2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.<br>3. Świadomość językowa. Zdający:<br>3) zna pojęcie aktu komunikacji językowej i wskazuje jego składowe (nadawca, odbiorca, kod, komunikat, kontekst) [...]. |
| II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. | 1. Wstępne rozpoznanie. Zdający:<br>2) określa problematykę utworu.<br>2. Analiza. Zdający:<br>4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] sytuacja liryczna [...]).<br>3. Interpretacja. Zdający:<br>1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa klucze, wyznaczniki kompozycji);<br>2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne);<br>3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.<br>GIMNAZJUM<br>2. Analiza. Zdający:<br>5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (tytułu, [...] puenty [...]). |


eduarkusze.pl

| | |
|---|---|
| III. Tworzenie wypowiedzi. | 1. Mówienie i pisanie. Zdający:<br>1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] ([...] interpretacja utworu literackiego [...]) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;<br>2) przygotowuje wypowiedź [...] (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...] dobiera właściwe słownictwo);<br>3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie). |


eduarkusze.pl

**Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego (maksymalnie 50 punktów)**

| A | Koncepcja interpretacyjna | B | Uzasadnienie tezy interpretacyjnej | C | Poprawność rzeczowa | D | Zamysł kompozycyjny | E | Spójność lokalna | F | Styl tekstu | G | Poprawność językowa | H | Poprawność zapisu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **9** | Koncepcja **niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne** | **15** | Uzasadnienie **trafne i pogłębione** | **4** | **Brak** błędów rzeczowych | **6** | Kompozycja **funkcjonalna** | **2** | **Pełna** spójność wypowiedzi lub **nieznaczne zaburzenia** spójności | **4** | Styl **stosowny** | **6** | **Brak** błędów lub **nieliczne** błędy **nierażące** | **4** | Zapis **w pełni poprawny** lub **nieliczne** błędy **nierażące** |
| **6** | Koncepcja **niesprzeczna z utworem**, ale **niespójna** i/lub **obejmująca w większości znaczenia dosłowne** | **10** | Uzasadnienie **trafne**, **ale niepogłębione** | **2** | **Nie więcej niż jeden** błąd rzeczowy | **3** | **Zaburzenia** funkcjonalności kompozycji | **1** | **Znaczne zaburzenia** spójności | **2** | Styl **częściowo stosowny** | **3** | **Liczne** błędy **nierażące** lub **nieliczne** błędy **rażące** | **2** | **Liczne** błędy **nierażące** lub **nieliczne** błędy **rażące** |
| **3** | Koncepcja częściowo **sprzeczna z utworem** | **5** | Uzasadnienie **częściowo trafne** | | | | | | | | | | | | |
| **0** | **Brak koncepcji** lub koncepcja **całkowicie sprzeczna z utworem** | **0** | **Brak trafnych** argumentów uzasadniających interpretację | **0** | **Błędy rzeczowe** | **0** | **Brak** zamysłu kompozycyjnego | **0** | Wypowiedź **niespójna** | **0** | Styl **niestosowny** | **0** | **Liczne** błędy **rażące** | **0** | **Liczne** błędy **rażące** |

**UWAGA**

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

W przypadku oceny pracy ucznia z dysleksją zróżnicowanie kryteriów dotyczy wyłącznie poprawności zapisu.
4 p. – zapis **w pełni poprawny** lub **nieliczne** błędy nierażące.
2 p. – **liczne** błędy.


eduarkusze.pl

**Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny interpretacji utworu poetyckiego**

**A. Koncepcja interpretacyjna** jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem** i czy jest **spójna**, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

**Koncepcja może być:**
- **częściowo sprzeczna** z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekście.
- **całkowicie sprzeczna** z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.
- **spójna**, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensy utworu.
- **niespójna**, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem).

**Brak koncepcji** to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów cząstkowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem. Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

**B. Uzasadnienie interpretacji** jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.
**Uzasadnienie może być:**
- **trafne**, jeśli zawiera wyłącznie **powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.
- **częściowo trafne**, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **pogłębione**, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekście, lecz także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Uczeń powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- **niepogłębione**, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

**C. Poprawność rzeczową** ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

**Błąd kardynalny** to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.




eduarkusze.pl

**D. Kompozycja jest** oceniana ze względu na **funkcjonalność segmentacji** i **uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

**E. Spójność lokalną** ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

**F. Styl tekstu** ocenia się ze względu na **stosowność**.

**Styl uznaje się za:**
- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

**G. Poprawność językowa** oceniana jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

**H. Poprawność zapisu** ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.

## INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa zdającego, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:

a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,

b) wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,

c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,

d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,

e) mylenia głosek *i* i *j*, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em*, *ą-om*,

f) mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie*, *zachwilę*, *napewno*,

g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,

h) wynikających ze schematycznego stosowania zasad ortografii, np.: *startóje* bo *startować*, błędnej pisowni wyrazów, którymi nie rządzą zasady ortograficzne (ich pisownię trzeba zapamiętać),

i) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.

Na podstawie: *Egzamin maturalny w roku szkolnym 2017/2018. Zasady oceniania rozwiązań zadań*, CKE, Warszawa 2018.


eduarkusze.pl